

Metodika práce na projektu „Online encyklopedie migrace“ 2016

Vypracoval hlavní koordinátor projektu: Jakub Můčka, 17. 1. 2017

Obsah

1. Pojmosloví a zkratky.....	1
2. Personální zajištění.....	1
3. Informace pro koordinátory.....	2
4. Informace pro pedagogy.....	2
5. Informace pro studenty.....	2
6. Pravidla a systém encyklopedie.....	4
7. Časový harmonogram práce na encyklopedii v r. 2016.....	7
8. Spolupracující subjekty.....	8
9. Ostatní.....	8

1. Pojmosloví a zkratky:

1.1. Autor:

1.1.1. Sám autor jednotlivého hesla, pod kterým je vždy podepsán. Tímto způsobem také za obsah nese svým jménem odpovědnost. Má nárok na standardní honorář za heslo. Dále se dělí na:

1.1.1.1. **Autor (student):** Student VŠ, který na své tvorbě hesla vždy spolupracuje s jedním z akademiků, který se za něj spolu-autorizací hesla zaštití. Sám text však tvoří student. Honorář tedy patří v tomto případě studentovi.

1.1.1.2. **Autor (akademik):** Vysokoškolský pedagog nebo jinak akademicky uznaný odborník. Autorem může být také odborník z praxe.

1.2. Koordinátor: Má koordinační roli, která obnáší vždy daná práva i povinnosti. Dále se dělí na:

1.2.1. **Koordinátor oboru:** Má na starost koordinaci autorů ve svém oboru. Členem spolku nemusí být (pokud jím není, nemá rozhodovací pravomoci – viz etický kodex).

1.2.2. **Koordinátor projektu:** Je členem spolku vždy aktuálně po čas, kdy na sobě nese konkrétní „pracovní funkci“ (vždy omezený počet). Má rozhodovací pravomoci, právo vystupovat jménem spolku i kandidovat do výboru spolku. V momentě odstoupení z pracovní funkce se automaticky koordinátorského místa ve spolku zříká (je však povinen s předstihem za sebe hledat náhradu). Má právo na dlouhodobý honorář či přímo úvazek, podle finančních možností projektu.

1.2.3. **Hlavní koordinátor projektu:** Je voleným předsedou spolku (viz více v etickém kodexu a stanovách) a hlavním koordinátorem celého projektu encyklopedie. Má největší rozhodovací pravomoci.

1.3. „Spolek“: dále se myslí spolek Online encyklopedie migrace z.s., který stojí za celým projektem encyklopedie jako hlavní rozhodující a výkonný koordinační tým. Dále více ve stanovách spolku a etickém kodexu.

1.4. „CT“: komunikační nástroj Common tongue.

2. Personální zajištění. (níže také schéma celého koordinačního týmu)

2.1. Hl. koordinátor projektu (aktuálně ke dni aktualizace metodiky):

2.1.1. Jakub Můčka info@encyklopedie.org

2.2. Koordinátoři projektu:

2.2.1. **Správa webu:** Vojtěch Luxemburk

2.2.2. **Fundraising:** Lucie Pelčíková

2.2.3. **Účetní:** Adéla Rozbořilová

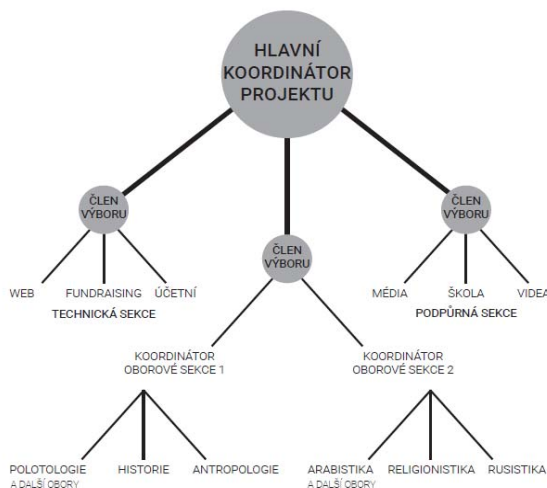
2.2.4. **Koordinace oborové sekce č. 1:** Jana Tatcheva

2.2.5. **Koordinace oborové sekce č. 2:** Zuzana Gruberová

2.2.6. **Práce s médii:** Zatím neobsazeno

2.2.7. **Práce se školami:** Zuzana Terry

2.2.8. **Tvorba ilustračních materiálů:** Kateřina Faryadová

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ONLINE ENCYKLOPEDIJE MIGRACE
KVĚTEN 2016

2.3. Koordinátoři oborů:

- Zatím se snažíme zastoupit pouze základní obory. Jakékoliv další se samozřejmě mohou volně připojovat po domluvě s hl. koordinátory projektu. Základní obory jsou:
- Arabistika + religionistika**
- Politologie + mezinárodní vztahy + bezpečnostní studia**
- **Právo**
- **Antropologie**
- **Sociologie**
- **🕒 Rozvojová studia**
- **Historie Filosofie**
- **Křesťanská teologie**
- **Rusistika**
- **Ukrajnistika**
- **Turkologie**
- **Ekonomie**
- **Psychologie**
- **Afrikanistika**

3. Informace pro koordinátory.

3.1. Role koordinátorů oboru:

- 3.1.1. Vytváří seznam hesel (heslář) za svůj obor.
- 3.1.2. Hledá nové autory pro jednotlivá hesla.
- 3.1.3. Propojuje je a jinak koordinuje.
- 3.1.4. Komunikuje s jeho „nadřízeným“ – koordinátorem příslušné oborové sekce.

3.2. Role koordinátorů projektu:

3.2.1. Správa webu:

- 3.2.1.1. Zajišťuje spolupráci s vývojářem webu encyklopedie, v případě absence takového sám hledá.
- 3.2.1.2. Řeší všechny technické problémy, připomínky a nové návrhy, které poté tlumočí vývojáři.
- 3.2.1.3. Umí web spravovat, stejně tak ale zaškoluje všechny koordinátory projektu do základního obsluhování webu (jak vkládat hesla apod.).
- 3.2.1.4. Spravuje informační web uvnitř encyklopedie (část “O projektu”), kam vkládá novinky, dokumenty apod.

3.2.2. Fundraising:

- 3.2.2.1. Shání granty a dohlíží na jejich čerpání.
- 3.2.2.2. Úzce spolupracuje s účetním.
- 3.2.2.3. Shání peníze od fakult, donorů, nadačních fondů a jiných iniciativ.
- 3.2.2.4. Spolu s hlavním koordinátorem shání pro projekt nové partnery.

3.2.3. Účetnictví:

- 3.2.3.1. Spravuje transparentní účet spolku.
- 3.2.3.2. Fakturuje a provádí jiné standardní operace.
- 3.2.3.3. Dohlíží na nakládání spolku s financemi, rozděluje peníze z účtu.

3.2.4. Koordinace oborové sekce č.1

- 3.2.4.1. Koordinuje jednotlivé koordinátory oborů, propojuje je navzájem apod.
- 3.2.4.2. Vytváří zastoupení nových či odpadlých oborů (schází se k tomu s řediteli kateder apod.), vždy nejdříve hledá nového koordinátora daného oboru.
- 3.2.4.3. Dohlíží na práci daných oborů, případně vypomáhá s praktickými věcmi-radami, pobízí apod.
- 3.2.4.4. Od oborů skrze Common tongue vysbírává texty hesel, které definitivně rediguje v souladu s etickým kodexem, potřebou interdisciplinarity, zvažuje přiřazení hesla do té či oné kategorie, kam jej umístit na mapě apod. Zde má sám poslední slovo. Hesla následně přímo vkládá do encyklopedie.
- 3.2.4.5. Již editovaná hesla také sesbírává od editačního semináře.
- 3.2.4.6. Sem patří témata “EU - tj. naše vnitřní a teoretické universální obory”:
 - 3.2.4.6.1. Historie a Politologie (klíčové)
 - 3.2.4.6.2. Antropologie, sociologie, filosofie, teologie, právo, ekonomie, psychologie, lingvistika aj.

3.2.5. Koordinace oborové sekce č.2:

- 3.2.5.1. Koordinuje jednotlivé koordinátory oborů, propojuje je navzájem apod.
- 3.2.5.2. Vytváří zastoupení nových či odpadlých oborů (schází se k tomu s řediteli kateder apod.), vždy nejdříve hledá nového koordinátora daného oboru.
- 3.2.5.3. Dohlíží na práci daných oborů, případně vypomáhá s praktickými věcmi-radami, pobízí apod.
- 3.2.5.4. Od oborů skrze Common tongue vysbírává texty hesel, které definitivně rediguje v souladu s etickým kodexem, potřebou intersciplarity, zvažuje přiřazení hesla do té či oné kategorie, kam jej umístit na mapě apod. Zde má sám poslední slovo. Hesla následně přímo vkládá do encyklopedie.
- 3.2.5.5. Již editovaná hesla také sesbírává od editačního semináře.
- 3.2.5.6. Sem patří témata “jiných ne-unijních regionů”:
 - 3.2.5.6.1. arabistika a religionistika (klíčové)
 - 3.2.5.6.2. turkologie, rusistika, ukrajinistika, afrikanistika aj.

3.2.6. Koordinace natáčení videí a jiných ilustračních materiálů:

- 3.2.6.1. Koordinuje svůj tým filmařů pro natáčení desetiminutových monologů/dialogů s akademiky k jejich tématům. Natáčí se na FF UK, kde jsou k tomu plně vybaveni.
- 3.2.6.2. Domlouvá natáčení s fakultou, harmonogramy apod.
- 3.2.6.3. Domlouvá jak svůj tým, také akademiky a jejich témata (ve spolupráci s jednotlivými koordinátory oborů).
- 3.2.6.4. Hledá další ilustrační materiály pro encyklopedii (animace, grafy, obrázky apod.).
- 3.2.6.5. Koordinuje spolupráci s www.pribehuyprchliku.cz.
- 3.2.7. Práce se školami:**
 - 3.2.7.1. Snaží se propojit a dostat encyklopedii jak do veřejnosti, tak do škol.
 - 3.2.7.2. Spolupracuje s neziskovými organizacemi, které se tomu věnují (Člověk v tísni, Amnesty aj.).
 - 3.2.7.3. Spolu s neziskovými organizacemi pořádá školení pro pedagogy (zejména středoškolské) apod.
 - 3.2.7.4. Cílem je, aby se encyklopedie stala důvěryhodnou a oblíbenou pedagogickou pomůckou při výuce. Zároveň aby si encyklopedii oblíbili i sami žáci.
- 3.2.8. Práce s médii**
 - 3.2.8.1. Koordinátor je buď sám tiskovým mluvčím nebo vždy shání pro danou potřebu někoho jiného ze členů spolku. Podobně chodí nebo hledá za sebe někoho do rozhovorů, vystoupení v televizi apod.
 - 3.2.8.2. Stará se o medializace projektu:
 - 3.2.8.3. Spolupracuje s novináři, kteří o projektu píší. Shání nové novináře-partnery.
 - 3.2.8.4. Domlouvá spolu s hlavním koordinátorem mediální partnerství.
 - 3.2.8.5. Propaguje encyklopedii po všech kanálech.
 - 3.2.8.6. Spravuje facebook a twitter encyklopedie.

3.3. Role hlavního koordinátora projektu:

- 3.3.1. Koordinace ostatních koordinátorů projektu (svolává schůzky, určuje základní strategie a dbá nad jejich naplňováním apod.).
- 3.3.2. Komunikace s partnery (fakulty a neziskovky).
- 3.3.3. Má poslední slovo ve všem, i když o klíčových věcech projektu se vždy hlasuje ve výboru nebo mezi všemi členy spolku na valné hromadě (viz stanovy).
- 3.3.4. Domlouvá editační a překladatelské semináře na fakultách.
- 3.3.5. Spolu s fundraiserem i koordinátorem pro práci s médii jedná s novými partnery, je-li to třeba.
- 3.3.6. Shání nové koordinátory a vždy zodpovídá zastoupení všech funkcí v dalším roce fungování encyklopedie (vždy na ten rok, kdy dosavadnímu zastoupení vyprší mandát, respektive příslib činnosti).
- 3.3.7. Facilitace koordinátorů projektu, team building apod.
- 3.3.8. V krajním případě dočasně zaskakuje za odpadlého koordinátora projektu.

4. Informace pro pedagogy:

4.1. Role akademiků:

- 4.1.1. Ideálně měli být autory samotných textů hesel právě oni. Ne ve všech oborech se ale toto daří splnit, proto se způsoby jejich zapojení mohou v jednotlivých případech měnit (např. akademik nabízí své vybrané texty studentovi ke zpracování výtahu do daného rozsahu hesla apod.)
- 4.1.2. Každé heslo, i když je autorem student, musí být alespoň spolupodepsáno, tedy schváleno a zkontrolováno akademikem, který za podepsaný text nese odpovědnost.
- 4.1.3. Honorář za heslo jde vždy pouze autorovi, ve výjimečných případech také spoluautorovi (musí-li akademik i během korektury vynaložit větší úsilí).

4.2. Zapojování větších týmů a celých kateder:

4.3. Odměny akademikům:

- 4.3.1. Pro vysokoškolské pedagogy jsou smlouveny odměny za přímé vytvoření hesla, které financují vždy jejich domovské fakulty.
 - 4.3.1.1. Standardní odměna je 400kč za heslo.

- 4.3.1.2. Práci na encyklopedii je však samozřejmě částečně třeba vnímat také jako dobročinnou, honoráře by jinak měly být vyšší.
- 4.3.2. Při jiném zvláštním (větší práce na heslu i jako spoluautor se studentem) způsobu participace na vytvoření hesla, či na projektu encyklopedie vůbec, budeme odměny domlouvat individuálně.
- 4.3.3. Každý autor, tedy také akademik, se může podle potřeby stát koordinátorem.

5. Informace pro studenty:

5.1. Role studentů:

- 5.1.1. Studenti by ideálně měli být koordinátory a redaktory projektu, tj. vytvářet hesláře za své obory, hledat patřičné pedagogy a s nimi dále spolupracovat na vytváření hesel (komunikace, redakční dohled nad uchováním jednotného charakteru hesel atd.)
- 5.1.2. Praxe ukázala, že role studentů bude muset být často mnohem širší a náročnější. Někdy budou muset, však pod vedením svých pedagogů, samotné texty psát i právě oni. Je to však možné pouze u výkladu obecných pojmů a jevů, ne autorských komentářů a hodnocení, kde je již vyžadován pohled zkušenějšího akademika.
- 5.1.3. Zejména preferujeme způsob spolupráce s daným akademikem na heslu ve smyslu tvorby výtahu z článku. Tím se autorem textu stává student (právě on má nyní nárok na honorář). Je však vždy třeba korektury a záštity také jménem akademika, který se tím danému heslu stane spolu-autorem.
- 5.1.4. Má právo stejně jako každý jiný postupovat do „vyšších“ koordinačních pracovních funkcí v rámci projektu.

5.2. Vzájemná komunikace:

- 5.2.1. Pro přehled práce na heslech i obecně o pokrytí větších témat jednotlivými obory slouží heslář (koordinátoři dají autorovi k dispozici až později soukromě, z bezpečnostních důvodů jej nezveřejňujeme).
- 5.2.1.1. Slouží také ke sdílení a dojednávání zpracování hesel, potažmo tematických okruhů, které se překrývají.
- 5.2.1.2. Zde probíhá základní mezioborová výměna.
- 5.2.2. Základní společná komunikace na koordinační úrovni probíhá v prostředí zvaném Common tongue.
- 5.2.2.1. Koordinátoři projektu komunikují interně na svých kanálech.

5.3. Vzájemná spolupráce:

- 5.3.1. Projekt encyklopedie předpokládá velkou samostatnou a iniciativnost každého účastníka, není možné vše shora a centralisticky řídit a delegovat. Koordinátoři projektu jsou tedy pouze od toho, aby jednotlivé skupinky dle oborů propojovali a řešili věci společné, týkající se všech.
- 5.3.2. I ve věci mezioborového propojení je ale nutná jistá míra samostatnosti. Nebojte se sami oslovovat ostatní kolegy. K tomu slouží: heslář, společná komunikace, kontakty zde v rozpisu a osobní schůzky na rovině koordinační i čistě oborové.
- 5.3.3. Společné schůzky všech budou podle potřeby domlouvat koordinátoři projektu. Společné schůzky pro všechny ale organizujeme jen výjimečně, v případě potřeby.
- 5.3.4. Pro autory je velmi důležité komunikovat se svým koordinátorem oboru, ten zase musí se svým koordinátorem oborové sekce. Koordinátoři projektu komunikují mezi sebou na rovině celistvého týmu.

5.4. Odměny:

- 5.4.1. Studentům domlouvají koordinátoři projektu stipendia. Ohodnocovat budeme zpětně přímo za provedenou práci. Odměny přerozdělují koordinátoři oborových sekcí.
- 5.4.1.1. Zdroje financování jsou však omezené, zatím není zajištěno dlouhodobé pokrytí na budoucí roky, mějte tedy prosím pochopení, nebude-li možné automaticky slíbené honoráře vyplácet. Celý projekt je i nadále třeba vnímat jako primárně dobrovolnický, honoráře neslouží jako přivýdělek, ale spíše symbolické podpůrné pokrytí nákladů, tj. vynaloženého času.

- 5.4.2. Každý student a akademik bude samozřejmě po spuštění encyklopedie zřetelně uveden jako autor (nebo koordinátor), čímž může tuto zkušenost použít pro svá CV apod. Je možné se domluvit i na sepsání dobrovolnických smluv apod.
- 5.4.3. Největší odměnou ale bude samozřejmě pocit z dobře odvedené práce, která pomáhá informovanosti veřejnosti o velmi složité a emotivní problematice.

6. Pravidla a systém encyklopedie.

6.1.1. Encyklopedie obecně + rozsah:

- 6.1.1.1. K encyklopedii obecně slouží koncept „Online encyklopedie migrace - koncept“.
- 6.1.1.2. Wikipedie vs. Online encyklopedie migrace:
- 6.1.1.2.1. Wikipedie je nesmírně obecná a přehledová, navíc hesla strukturuje do řady vedle sebe, nejsou tak příliš provázaná.
- 6.1.1.2.2. Online encyklopedie migrace postupuje stromovitě a hierarchicky od více podstatného (první příčiny, proč uprchlíci opustili své domovy – tzv. hierarchická hesla) k méně podstatnému a souvisejícímu, výkladu kontextu a obecnému, nicméně vždy za pomoci velmi konkrétních hesel, k čemuž nám slouží právě „vrstvení“ pomocí proklikávacích odkazů.
- 6.1.1.2.3. Online encyklopedie migrace je autorizovaná.
- 6.1.1.2.4. Online encyklopedie migrace se vztahuje ke konkrétním tématům současnosti (později i minulosti 20. století).
- 6.1.1.2.5. Online encyklopedie migrace je doplněna ilustračními materiály (videa, obrázky, grafy atd.).
- 6.1.1.2.6. Online encyklopedie migrace pracuje s interaktivní mapou světa, chce být čtivá a popularizační – ne však na úkor odborné kvality.
- 6.1.1.3. Hlavní zásadou je: ČTIVOST, STRUČNOST, POPULARIZACE a ATRAKTIVITA. Dlouhé články tak v encyklopedii místo nemají, respektive mají, ale až na nejspodnějších vrstvách.
- 6.1.1.4. Rozsah encyklopedie je díky její stromovité struktuře teoreticky nekonečný (díky danému propojování se mohou v encyklopedii případně zviditelnit i malé, jinak ne příliš reflektované obory).
- 6.1.1.4.1. Prakticky bychom ale rádi do spuštění encyklopedie vytvořili první vrstvu, kterou budeme dále „komentovat“ a prohlubovat dalšími vrstvami. Prvním motivem je vysvětlení příčin útěku blízko-východních uprchlíků z jejich domovů a naše vnímání těchto lidí. Proto se z pracovních důvodů nyní soustředíme zejména na výklad dvou témat (tj. dvou zpracovaných regionů na mapě): Blízký východ (politická situace, islám, historická zkušenost atd.)+ jiné regiony (zejména východní Evropa) – Evropská unie (témata identity, integrace, vnímání cizinců, naše historická zkušenost, politické ideologie apod.).

6.1.2. Pokrytí témat, priorita, hierarchie, systém vrstvení

- 6.1.2.1. Prvními vrstvami je pokrytí všech aktuálně navržených hesel v patřičném listě hesláře. Samozřejmě paralelně se mohou připojovat i témata jakékoliv další, jde pouze o určení priority z praktických, zejména časových, důvodů.
- 6.1.2.2. Jelikož nechceme jít směrem od obecného ke konkrétnímu, jako to dělá wikipedie, ale pomocí konkrétních témat spíše sestavovat mozaiku, která vysvětluje příčiny migrace i její širší kontext, i práce na hesláři by se měla odvíjet hierarchicky od tzv. autoritativních hesel (viz heslář), která jsou zanesena do mapy.
- 6.1.2.3. Vrstvení, respektive další větvení témat (vertikální i horizontální) probíhá pomocí proklikávacích odkazů. Pod zpracovaným heslem je vždy vhodné naznačit jakési asociace, co je třeba studovat dále, co k tomu nabízí jiné obory apod. Jednotlivá témata,

- spíše pojmy, které první heslo jenom zmínilo, a je třeba je dále studovat: opět zaznačte tučně a podtrženě, abychom věděli, že bude proklikem na heslo další, které jej vysvětluje.
- 6.1.2.4. Encyklopedie se svým odborným a objektivním (ve smyslu metody průkaznosti apod.) obsahem bude napojena také na osobní příběhy a svědectví uprchlíků (nyní zejména z Blízkého východu), k tomu nám slouží spolupráce s projektem www.pribehuyprchliku.cz.

6.1.3. Překrývání hesel a interdisciplinarita

- 6.1.3.1. Jednotlivé obory se musí vždy individuálně domlouvat mezi sebou. Variant interdisciplinárního zpracování tématu je více:

- 6.1.3.1.1. Syntéza v jedno heslo, které má případně další podhesla (ideální).
6.1.3.1.2. Není-li možná syntéza, propojujeme se pomocí společné otázky a plurality odpovědí na ni podle perspektivy každého oboru.
6.1.3.1.3. Mezioborová domluva na vytvoření hierarchie a následných prokliků na obory další.

6.1.4. Spojování hesel do interaktivní mapy světa

- 6.1.4.1. Neustále vycházíme od aktuálního návrhu hesel v hesláři (viz. Aktuální seznam hesel), který již celistvě a interdisciplinárně pokrývá základní témata, která dále rozvíjíme a větvíme (veškeré další instrukce jsou v hesláři). Heslář je samozřejmě vhodné tvořivě rozvíjet i do nových tematických okruhů – linií.
6.1.4.2. Právě skrze heslář probíhá základní mezioborová komunikace.

6.1.5. Hesla (obecně)

- 6.1.5.1. Základní imperativy pro hesla všech druhů: KONKRÉTNOST, POPULARIZAČNÍ CHARAKTER, ČTIVOST a STRUČNOST! Nezapomeňte, kdo je našim cílovým čtenářem (viz. koncept encyklopedie).
6.1.5.2. Hesla rozdělujeme na definice pojmů/výklad jevů a komentáře/hodnocení, vždy podle předmětu zkoumání (dělení však není ostré a mechanické, slouží pouze pracovním nám interně pro lepší představu a rámec)
6.1.5.2.1. Druhý typ mohou striktně napsat pouze akademici či odborník z praxe svým jménem. Zobecnění a komplexní vidění problému vyžaduje nenahraditelnou erudici a zkušenosti.
6.1.5.2.2. První typ je zásadně objektivní (nakolik je to možné), druhý logicky částečně subjektivní. Za daný obsah opět odpovídá autor svým jménem.
6.1.5.2.3. V obou typech je nutné pracovat se zdroji.
6.1.5.3. Rozsah by ani v jednom případě neměl přesáhnout 1NS (1800 znaků), ideálně zhruba 4, 5 odstavců. K vystižení celé šíře tématu slouží vrstvení pomocí odkazů na další podhesla.
6.1.5.4. Jazyk musí zůstat nutně popularizační, bez zbytečné terminologie. Nebojte se odlehčení, klidně i obraznějších výrazů. Nemusíme být suše odborní. Zabarvení jazyka však samozřejmě nesmí být na úkor kvality a přesnosti. Stylistikou a další editací se zabývá bohemistický seminář.
6.1.5.5. K jednotlivým vytvořeným heslům vždy uveďte, co bude třeba dále pod heslem označit jako odkazy (asociace, „studuj také“, podhesla apod.). Nebojte se připojovat také ilustrační materiály, encyklopedie by to měla unést (obrázek, graf, animaci, video).
6.1.5.6. Již hotová hesla zaznačujeme v hesláři a vkládáme do CT, odkud je koordinátoři projektu zanáší přímo do encyklopedie.
6.1.5.7. Vzorová hesla viz. poslední kapitola této metodiky.

6.1.6. Heslář (práce s ním)

- 6.1.6.1. Pro přehled práce na heslech i obecně o pokrytí větších témat jednotlivými obory slouží heslář (je třeba si vyžádat vstup od kontaktních osob nebo koordinátorů).
6.1.6.1.1. Slouží také ke sdílení a dojednávání zpracování hesel, potažmo tematických okruhů, které se překrývají.

- 6.1.6.1.2.** Zde probíhá základní mezioborová výměna.
- 6.1.6.2. Respektujte plně instrukce uvedené v komentářích v dokumentu hesláře, které vysvětlují, jak s heslářem pracovat, jak vkládat nové návrhy hesel apod.
- 6.1.6.3. U obecně znějících hesel (národ, kultura, identita apod.) krátce několika slovy do závorek vepište pro ostatní, čím se z úhlu svého oboru hodláte zabývat.
- 6.1.6.4. Každý obor se hlásí o heslo způsobem: připíše se do závorky k navrženému heslu.
- 6.1.6.5. Při sepisování rejstříku plánovaných hesel berte ohled na ostatní obory. Víte-li, že se téma bude překrývat, respektive může-li jej přímo zpracovat jiný obor, navrhněte druhému oboru slovy v komentáři hesla v závorce svoji pobídku.
- 6.1.6.5.1.** Zároveň přitom prosím kontaktuje kolegy, kteří zastupují tento obor. Nebojte se rovnou navázat spolupráci.

6.1.7. **Videa, grafy, obrázky a jiné ilustrace**

- 6.1.7.1. Nebojte se prosím připojovat jakékoliv ilustrační materiály k textům. Opět ale nezapomínejte na uvedení zdrojů, autorská práva apod.
- 6.1.7.2. Paralelně s tvorbou textů se budeme pokoušet také natáčet krátká videa (např. desetiminutové dialogy či monology s našimi pedagogy na způsob projektu na FF UK: „Mluvící hlavy“, viz. více web fakulty: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/mluvici-hlavy/> Tento projekt koordinuje „koordinátor projektu pro tvorbu ilustračních materiálů“.)
- 6.1.7.3. Veškeré dotazy směřujte na „koordinátora projektu pro tvorbu ilustračních materiálů“.
- 6.1.7.4. Nabízené ilustrační materiály vždy zmiňte pod hotovými hesly pomocí odkazu či jinak, koordinátoři projektu už vymyslí, jak celou věc technicky provést.

6.1.8. **Autorizace a kopírování**

- 6.1.8.1. Každé heslo musí být autorizováno jménem akademika. Autorizace je ale naprosto nutná k získání legitimacy. V případě komentářů a hodnocení je to absolutně samozřejmé.
- 6.1.8.2. Jestliže zpracováváte definice obecného pojmu, je možné použít i kopírování (musíte si to však domluvit se zdrojem), opět ale: vždy uvádějte patřičnými způsoby zdroj! Wikipedii – prosím - jako zdroj nevnímáme. Ideální jsou vědecké publikace, případně hesla zpracovaná renomovanými nevládními organizacemi (je však nutné je poprosit o svolení).

6.1.9. **Revize obsahu:**

- 6.1.9.1. Definitivní revizi vykonávají koordinátoři projektu ve spolupráci s vybranými akademiky a editačním seminářem.

6.1.10. **Správa obsahu:**

- 6.1.10.1. Obsah encyklopedie spravují koordinátoři projektu, nikdo jiný na něj nemá pravomoc.

7. **Spolupracující subjekty:**

- 7.1.** Online encyklopedie migrace, z.s. – hlavní koordinace projektu.
- 7.2.** Studentské hnutí za solidaritu: platforma, ze kterého jsme vzešli a stále se k ní volně a neformálně hlásíme jako její dílčí autonomní projekt.
- 7.3.** FF UK, FHS UK, ETF UK, FSV UK a PF UK: spoluorganizátoři projektu: záštita za encyklopedii, akademici, odměny i stipendia apod.
- 7.4.** Multikulturní centrum Praha: propagace encyklopedii, odborná pomoc.
- 7.5.** Rektorát UK: propagace encyklopedie.
- 7.6.** Kampaň „Jsmetomy“: propagace encyklopedie.

8. Ostatní:

8.1. IT:

8.1.1. Věci čistě infromatické domlouvá koordinátor projektu pro správu webu.

8.2. Ukázková hesla:

Bašár Asad

Bašár Asad v čele Sýrie stát neměl. Jako druhorozený syn autokratického aláwity a hlavního představitele vládnoucí strany Baas Háfize Asada mohl jít vlastní cestou a studovat oční lékařství nejprve v Damašku a poté v Londýně. Pro prezidentské křeslo byl vychováván nejstarší syn Basil, u nějž se předpokládalo, že bude vládnout podobně pevnou rukou a podobně nesmlouvavě jako to po tři desetiletí dělal jeho otec. Když ale v roce 1994 Basil tragicky zemřel při autonehodě, Bašárův osud nabral nový směr a přivedl ho ze studií v Londýně zpět do vlasti, kde nastoupil na vojenskou akademii a začal se připravovat ke zvládnutí úlohy hlavy státu. Když v roce 2000 zemřel starý diktátor, bylo potřeba nejprve změnit syrskou ústavu, aby mohl teprve 34letý Bašár do prezidentského úřadu nastoupit.

Jako mírný, inteligentní člověk, který se obklopil poradci z řad inženýrů, lékařů a univerzitních profesorů vzbuzoval v Syřanech zpočátku naději, že se Sýrie začne ubírat novým, modernějším směrem. Bašár se krátce po nástupu do úřadu skutečně rozhodl propustit několik set politických vězňů, povolil lidem soukromě se setkávat za účelem diskusí o politice, umožnil, aby mohly vycházet první nezávislé noviny a povolil Syřanům – ač silně regulovaný – přístup na internet. S jídlem ale roste chuť a mnozí političtí aktivisté ucítili příležitost a začali požadovat širší reformy. Asad proto znovu utáhl oštěže a pevně je držel až do Arabského jara v roce 2011.

Protesty v Sýrii byly podle Asada vedeny „zahraničními konspirátory a teroristy.“ Nenásilné demonstrace z března 2011 se rozhodl brutálně potlačit s použitím tanků - toto rozhodnutí významně přispělo k eskalaci syrské krize, do níž se postupně začalo zapojovat více a více aktérů. Setrvání u moci umožnila Asadovi především pevná podpora ze strany regionálního spojence, většinou šíitského Íránu, a ze strany Ruska.

Autorka: Zuzana Gruberová

Další hesla ke zpracování: aláwité, strana Baas, syrská ústava, al Domari (syrské nezávislé noviny), syrská krize, arabské jaro, aktéři syrské krize, zapojení Íránu, zapojení Ruska, šíité

Zdroje:

Ciezdadlo, Anna. 2013. *Bashar Al-Assad: An Intimate Profile of a Mass Murderer*. In: New Republic. (<https://newrepublic.com/article/115993/bashar-al-assad-profile-syrias-mass-murderer>)

Lesch, David W. 2012. *Syria: The Fall of the House of Assad*. New Haven: Yale University Press.

Moubayed, Sami. 2000. *Syria's New President Bashar Al-Assad: A Modern Day Atattürk*. In: The Washington Report on Middle East. (<http://search.proquest.com/docview/218790060/DD2C39995FE64D2APQ/5?accountid=16531>)

Saleh, Asad – White, Loren. 2013. *Dissecting and Evolving Conflict: The Syrian Uprising and the Future of the Country*. Washington, DC: Institute of Social Policy and Understanding. ([http://www.ispu.org/pdfs/ISPU_Report_DissectingUnfldngCrisis_normal_\(1\).pdf](http://www.ispu.org/pdfs/ISPU_Report_DissectingUnfldngCrisis_normal_(1).pdf))

Hodnoty a lidské jednání

V dnešní době se často mluví o hodnotách, prý jsou v ohrožení, nebo někde chybí či jsou převrácené. Dokonce mluvíme o jednotlivých kulturách a jim vlastních hodnotách, a to někdy s takovým důrazem, jako by hodnoty těchto kultur přímo předurčovaly (tzv. determinovaly) lidské jednání. Pro hlubší porozumění se obrátíme na pole filosofie, která hodnoty staví do celkové souvislosti našeho života a světa.

Hodnoty se nám primárně ukazují v podobě hodnotových kvalit jakožto význačných vlastností skutečností, které považujeme za hodnotné. Zároveň se však k hodnotám vztahujeme nezávisle na jednotlivých hodnotných skutečnostech jako k obecným kategoriím, které pro nás vymezují rámce toho, co je vůbec žádoucí a co nežádoucí. Jako takové jsou hodnoty možnými motivy pro naši vůli. Poskytují základní orientaci pro naše rozhodování a slouží tak jako vodítka našeho jednání. Hodnoty však nejsou předem pevně dány, neurčují naše jednání jednoznačně, ani se s nimi nerodíme. Rozhodnutí pro budoucí jednání je vždy aktem naší svobodné vůle, která definitivně rozhoduje, zda něco učiní svým motivem. Jednání však nikdy není libovolné, vždy vyžaduje jisté oprávnění či ospravedlnění (tj. motivy), pohybuje se v jistém rámci toho, co je považováno za žádoucí či nežádoucí. Proto říkáme, že „jednáme na základě těchto hodnot“ či „v souladu s těmito hodnotami.“ I když jsou nám hodnoty vesměs zprostředkovány tradicí a společností, do níž se rodíme, neurčují naše jednání bezprostředně jako instinkty chování živočichů, ale vposled si je svobodně volíme. Můžeme je tedy i „přehodnocovat“, kritizovat či odmítat.

Kritéria pro rozlišování hodnot mohou být různá. Hodnoty lze rozlišit hierarchicky na „vyšší“ a „nižší“ na příklad podle toho, na čem se zakládají. Zdrojem elementárních vrstev hodnot jsou přitom potřeby:

- 1) Potřeby tělesně-vitální povahy (např. potrava, spánek, sex ...): i ty je třeba odlišovat od instinktivně založených potřeb živočichů, protože u člověka jsou v mnohém podmíněné a utvářené např. kulturně, nábožensky apod. (např. odmítání vepřového masa u muslimů). Z této základní vrstvy potřeb vyrůstají tělesně-vitální hodnoty.
- 2) Potřeby kulturně-sociální povahy (např. spojené s bydlením, etiketou, hygienou, ošacením...): ty si osvojujeme zejména v dospívání během procesu tzv. socializace. Z těchto potřeb vyrůstají specifické kulturně-sociální hodnoty (např. hodnoty ekonomické, estetické atd.), které však většinou zůstávají egocentrické, tj. jejich středobodem jsme nadále my sami.
- 3) Zdrojem hodnot však mohou být i výzvy a nároky druhých osob či bytostí, které již neuspokojují naše potřeby, ale naopak nás konfrontují s potřebami, nároky či požadavky druhých, tím nás ale volají k odpovědnosti. Z výzev či nároků druhých vyrůstá nejvyšší vrstva hodnot, jako jsou morální hodnoty, hodnoty spravedlnosti, solidarity atd. Těmto hodnotám přisuzujeme význam, nakolik uznáváme hodnotu druhých a lidského společenství jako takového.

Hodnoty je tedy možno dělit na „vyšší“ a „nižší“ podle kritéria vztahu k druhým lidem a bytostem: „nižší“ hodnoty jsou „egocentrické“ – zde potřebujeme druhé lidi a bytosti nanejvýš k naplnění našich vlastních potřeb (tomu odpovídají první dvě vrstvy, k nimž můžeme obecně zařadit také potřeby ekonomické nebo potřeby uznání jako touha po moci, slávě, dominanci atd.), zatímco „vyšší“ jsou hodnoty, které jsou založeny na našem vztahu, respektu a vnímavosti vůči druhým osobám a bytostem. Vyšší hodnoty strukturují naše postoje ke světu tak, že se skutečností kolem nás otevíráme, odpovídáme na jejich výzvy, ujímáme se jich, přijímáme odpovědnost za ně či závazky vůči nim, obětujeme se pro ně atd.

Žádná z vrstev hodnot sama o sobě není špatná, při našem rozhodování v konkrétních situacích si však často různé motivy a hodnoty konkurují, a my se musíme rozhodnout, kterým z nich dáme přednost. Právě skrze tuto volbu se utvářejí naše „žebříčky hodnot“. Při volbě konkrétních hodnot vždy něco ztrácíme a zároveň získáváme, samotná volba se ale pokaždé nějakým způsobem promítne do naší osobnosti. Naše „žebříčky hodnot“ utvářejí povahu našeho vlastního „já“ a rozhodují o tom, kým jsme a jakou hodnotu máme pro druhé. V rozhodování se uskutečňuje naše svoboda, v následném jednání přímo utváříme sami sebe i svět kolem nás – právě podle našich hodnot.

I když při uskutečňování „vyšších hodnot“ z hlediska našich potřeb a jejich uspokojování zdánlivě nic nezískáváme, jen díky těmto hodnotám se rozvíjíme jako lidská osoba se svou vlastní niterností. Právě tato skupina hodnot nám slouží jako vodítka k uskutečňování vlastního já a k rozvíjení interpersonálních vztahů. Pokud hodnotový obzor člověka zůstává omezen na „nižší“ hodnoty, selhává naopak v rozvíjení vlastní osobnosti a niternosti a v uskutečňování vlastního já.

Autor: Jakub Múčka spolu s filosofem Mgr. Václavem Němcem, PhD z FF UK.

Další hesla k tomuto se vztahující: Stereotypy a generalizace (je člověk determinován?), Svobodná lidská vůle, Lidská osobnost (filosoficky), „Evropské hodnoty“, ...

Zdroje:

V. Němec: *Úloha hodnot ve společnosti in Hodnoty, stát a společnost*, Acta Universitatis Purkynianae, Ústí nad Labem 2014

M. Buber: *Já a Ty*, Mladá fronta, Praha 1969

P. Ricoeur: *Filosofie vůle, I. Filosofie svobody*, Oikoymenh, Praha 2001

Etnické a náboženské menšiny v Iráku

Po první světové válce se uvnitř hranic Iráku, které navrhly vítězné mocnosti, ocitlo v jednom státě několik etnicky velice rozdílných oblastí. Kromě Arabů, kteří žijí v nížinách Mezopotámie a přilehlých pouštích a tvoří více než ¾ obyvatel Iráku, obývají sever země tradičně i další etnika, a to zejména Kurdové, Turkmeni a Asyřané.

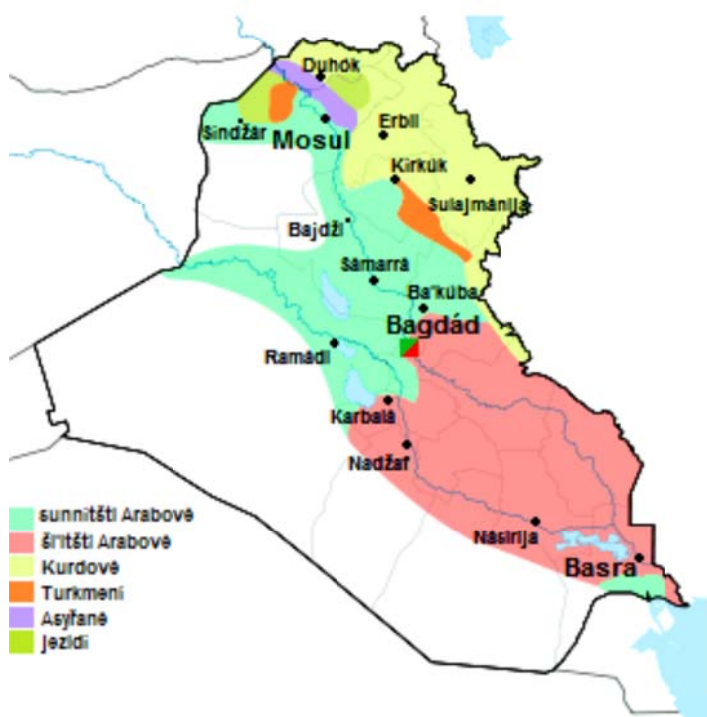
Převážně sunnitští Kurdové se na celkovém počtu obyvatel země podílejí asi z 15–20 % a patří etnicky a jazykově do íránské větve indoevropské rodiny, jsou tedy příbuzní sousedním Peršanům. Většina Kurdů v Iráku hovoří dvěma vzájemně nesrozumitelnými „kurdštinami“. Nejpočetnější je sórání, jazyk mluvený v provinciích Arbíl, Kirkúk Sulajmánija a Dijálá. Druhým je kurmándží, který se používá v okolí Mosulu a v provincii Dihók. Některé komunity na okrajích kurdského osídlení v Iráku mluví i dalšími, vzdálenějšími formami kurdštiny, spíše však považovanými za samostatné íránské jazyky – górání, fajlí a lakí. Kurdština (fakticky však jen sórání) se přijetím poslední ústavy roku 2005 stala druhým úředním jazykem Iráku.

Za třetí nejpočetnější etnikum v zemi jsou považováni **Turkmeni**, turkické etnikum roztroušené po smíšeném arabsko-kurdsém územním pásu na severu Iráku. Jejich jazyk je nejbliže příbuzný azerštině a turečtině, nejde proto o středoasijské Turkmeny. Veskrze křesťanští **Asyřané** sami sebe považují za

potomky předislámských aramejsky mluvících obyvatel Mezopotámie. Na jejich odvěkou domovinu – severní Mezopotámii, tedy Asýrii – odkazuje také jejich jméno. Celkově se poměr iráckých Turkmenů a Asyřanů v populaci země před rokem 2014 neodhadoval na více než 5 %, spolehlivé údaje však nejsou dostupné. Mezi další etnické menšiny tradičně zastoupené v Iráku patří kurdsky hovořící **Šabakové**, dále **Arméni**, **Peršané**, aj.

Severní oblasti Iráku se vyznačují i značnou rozmanitostí náboženskou – vedle většinových sunnitských muslimů zde odpradávná žijí také zmínění křesťané, ší'ité a nejrůznější komunity praktikující heterodoxní kultury, jako mediálně známí jezídové, jejichž náboženství má základ v islámské mystice (súfismu) a pozůstatcích staré iránské mytologie, jež předcházela zoroastrismu; mimo to vstřebal některé gnostické, židovské a křesťanské prvky. Zoroasterský a jezidský vliv je patrný u ší'itské sekty Ahl-e haqq, jejímž vyznavačům se v Iráku říká **kákají** nebo járisán. V jižních iráckých provinciích a v Bagdádu stále přežívá nepatrný počet vyznavačů starobylého gnostického náboženství zvaných **mandejci** (či sabejci).

Irácká ústava stanovuje islám jako státní náboženství a zároveň zaručuje svobodu náboženského vyznání a praktikování pro všechny jedince, včetně „*křesťanů, jezídů a mandejců-sabejců*“. Příslušníci neislámských náboženských komunit však Irák nadále v hojných počtech opouštějí v důsledku perzekuce, chronické nestability a sektářského násilí.

Autor: Petr Felčer

Lektoroval: Mgr. Petr Kubálek

Zdroje:

Iraqi Constitution [online]. 2005 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.iraqinationality.gov.iq/attach/iraqi_constitution.pdf

DENIS, Corentin. *Les Kurdes et le Kurdistan par les cartes: du traité de Sèvres à la guerre contre l'État islamique* [online]. In: Les clés du Moyen-Orient. 2014 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.lesclesdumoyenorient.com/Les-Kurdes-et-le-Kurdistan-par-les.html>

FLATEAU, Cosima. *Les Assyro-Chaldéens au XXe siècle*. In: Les clés du Moyen-Orient [online]. 2013 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.lesclesdumoyenorient.com/Les-Assyro-Chaldeens-au-XXe-siecle.html>

GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013. 701 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-249-8.

HERVÉ, Pierre-André. *Le Kurdistan irakien, îlot de tolérance religieuse au Moyen-Orient*. In: Les clés du Moyen-Orient [online]. 2013 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.lesclesdumoyenorient.com/Le-Kurdistan-irakien-ilot-de.html>

KUBÁLEK, Petr. *Kurdština, její dialekty a média*. In: Kurdové a Kurdistan [online]. 2002 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://kurdove.ecn.cz/jazyk.shtml>

PAVLINCOVÁ, Helena, ed. a HORYNA, Břetislav, ed. *Judaismus, křesťanství, islám*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a rozš., (V Nakladatelství Olomouc vyd. 1.). Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. 661 s. ISBN 80-7182-165-9.

PONÍŽILOVÁ, Martina. *Irák*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. 167 s. Stručná historie států; sv. 78. ISBN 978-80-7277-491-3.

Charta OSN

Charta OSN je zakládajícím dokumentem **Organizace spojených národů**, který přijalo 51 originálních členů 26. června 1945 v americkém San Franciscu. V planost vstoupila 24. října 1945.

Jedná se o jeden z nejdůležitějších instrumentů **mezinárodního práva veřejného**, který je obecně považován za páteř celého systému **MPV**. Dle čl. 103 mají pro členské státy závazky vyplývající z Charty přednost před jakýmkoliv jinými povinnostmi, kterými jsou vázány z jiných mezinárodních smluv. V případě střetu mezi těmito povinnostmi má tedy Charta OSN přednost, což jí dává jedinečné a výsostné postavení.

Charta OSN zakotvuje jak hlavní cíle organizace, tedy především ochranu a udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, tak i zásady, kterými se **OSN** i její členové musí řídit. Mezi ty nejdůležitější patří **zásada svrchované rovnosti států**, zákaz použití síly či hrozby silou a **zásada nevměšování se do vnitřních záležitostí států**. Kromě principů a cílů organizace Charta OSN stanovuje také práva a povinnosti, které náleží jejím orgánům. To je důležité především s ohledem na rozsáhlé pravomoci **Rady bezpečnosti OSN**. Nedílnou součástí Charty OSN je také **Statut Mezinárodního soudního dvora**.

Proces změny Charty OSN je, i s ohledem na její důležitost, značně náročný. Vyžaduje jak souhlas minimálně 2/3 všech členů Valného shromáždění OSN, tak i souhlas všech stálých členů **Rady bezpečnosti OSN**.

Více: Charta OSN, Statut Mezinárodního soudního dvora, OSN v České republice (www.osn.cz), záznamy z jednání různých orgánů OSN (www.un.org/press/en)

Integrace

Situace, kdy se potřebujeme někam zařadit, známe všichni – nástup do nového zaměstnání, stěhování, přesun do nového pracovního týmu, nové školy... Integrační drama pak závisí na otázce, do jaké míry můžeme zůstat sami sebou a do jaké míry se musíme přizpůsobit jiným? (Bhopal, 2004). Intuitivně cítíme, že tato otázka vypadá trochu jinak z perspektivy toho, kdo se chce integrovat a skupiny, do které se chce integrovat. Člověk, který se chce integrovat, se ocitá v napětí: jak to udělat, aby v nové skupině či společnosti příliš nevyčníval, ale ani neztratil sám sebe, svoji identitu? (Devine, 2005).

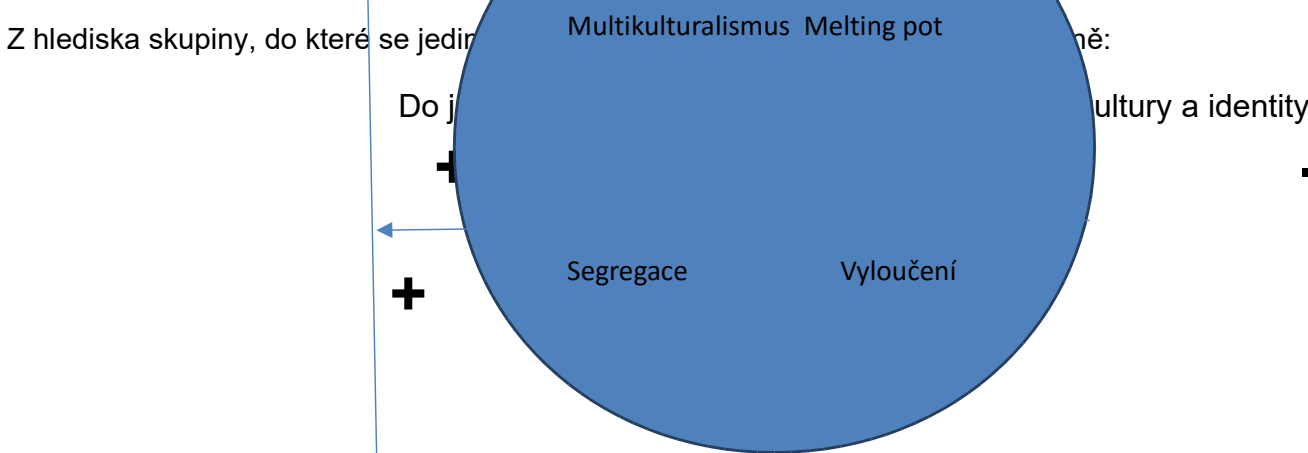
Z hlediska skupiny je situace jiná. Obava je, aby příchod nového člena nenárokoval příliš velkou změnu. Zároveň však skupina cítí, že příchod nového člena již sám o sobě nějakou změnu znamená.

Výsledek – tedy to, zda dojde nebo nedojde k integraci, je podle Berryho (1997) vždy obousměrný proces – nezáleží jen na jedinci, který do skupiny nově přichází, ale také na tom, zda skupina udělá potřebné kroky k tomu, aby mohl být přijat. Čím vzdálenější jsou kontexty lidí, kteří se o integraci pokouší, tím složitější se tento proces může jevit.

Berry (1997) se zamýšlel nad oběma výše zmíněnými otázkami a přišel na to, že témata typická pro integrujícího se jedince i skupinu lze shrnout do dvou relativně jednoduchých grafů:

Z hlediska jedince, který se chce integrovat, vidíme, že integrace nastává tehdy, když si dotyčný zachová vlastní kulturu a kořeny a zároveň je schopen navázat kontakt s těmi, kteří jsou odlišní. V případě, že je jednoho nebo druhého málo nebo příliš se jedná o segregaci, marginalizaci nebo asimilaci. Pokud převedeme tento popis do praktického života, ideální je, aby si dotyčný zachoval svůj jazyk, náboženství, ty parametry jeho života, které mu vytváří základní bezpečí a zároveň se do nich pokusil přizvat další lidi a naučil se je s nimi sdílet. Tímto sdílením samozřejmě opouští svou původní kulturu, ale není nucen se ho vzdát zcela.

Do jaké míry
hledá vztahy
se členy odlišné
skupiny

■

Zdroj: Berry (2001 : 618)

Podle Berryho konceptu tedy multikulturalismus znamená schopnost majority skloubit obojí – vyhledávat vztahy s představiteli jiných skupin a zároveň si uchovávat svoji identitu. Ztráta sociokulturní specifičnosti za existence intenzivních vztahů s jinými se nazývá „melting pot“ (tavicí kotlík). Segregace znamená maximální zachování vlastní identity a málo vztahů s těmi, kteří jsou odlišní. Z tohoto hlediska je pak velmi zajímavé vyloučení. Podle Berryho (2001) vyloučení totiž znamená, že je i v majoritní skupině málo citu pro vlastní identitu a tedy i málo kontaktů s ostatními. Procesy vyloučení podle Berryho tedy velmi úzce souvisí s jak s neochotou či neschopností nově příchozích jedinců vzdát se své kultury a identity, tak též s identitou majoritní skupiny a s tím, jak se cítí být svou vlastní identitou jistá. (Moree, 2015).

Integrace má kromě této sociálně-psychologické roviny ještě rovinu strukturální, která ovlivňuje fungování skupin i jedinců v nich. Procesy integrace souvisí velice silně s legislativním rámcem, ale i s tak běžnými záležitostmi, jako je kvalita bydlení, rozložení obyvatelstva, míra nezaměstnanosti či počet dětí, které nemluví česky, v jedné školní třídě. Zkrátka jde o to, zda nastavené podmínky integraci umožňují nebo komplikují.

Literatura

Berry, J., W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An international review*, 46, 5 – 68.

Berry, J. W. (2001). A Psychology of Immigration. *Journal of Social Issues*, 57, 3, 615 – 631.

Bhopal, K. (2004). Gypsy Travellers and Education: Changing needs and changing perceptions. *British Journal of Educational Studies*, 52, 47 – 64.

Devine, D. (2005). Welcome to Celtic Tiger? Teacher responses to immigration and increasing ethnic diversity in Irish schools. *International Studies in Sociology of Education*, 15, 49 – 69.

Moree, D. (2015). Základy interkulturního soužití. Praha: Portál.

Identita

Větší migrační vlny nebo jejich hrozby s sebou nutně nesou znejistění identity, pocitu jistoty, bezpečí, orientace ve světě, v kterém jsme zvyklí žít. Znejistěná identita vede k urputnějšímu hledání, kdo jsou ti,

kterí ke mně patří a kdo jsou ti jiní. Společnost se začíná rozpadat na Čechy a cizince/migranty/přistěhovače, ale dále na sluníčkáře a pravdoláskaře a majoritu, ty, kdo pomáhají a ty, kdo jsou proti atd.

Tyto procesy jsou celkem logické a je normální, že k nim dochází. Pokud však zůstanou ve své dynamice nerefluktované, tak mohou vést k velkému sociálnímu napětí ve společnosti, kterému navíc nerozumíme. A protože jedním z klíčů k práci s těmito pocity znejistění je reflexe identity, zkusme se podívat na to, co o ní můžeme říct.

Identita je velmi složitě slovo a zároveň je to něco, co se týká bytostně každého jednoho z nás. Zkusme si pro zjednodušení položit dvě otázky: Kdo jsem? Za koho mě považují ostatní? Odpověď na první otázku je asi jednodušší – ve skupinách, v kterých se na to ptám, se zpravidla dobereme ke kategoriím gendrovým (muž/žena), rodinným (dcera/matka, otec/syn...), profesním (učitel/student/manažer...), vztahovým (kamarád), volnočasovým (rybář, stepař, včelař...) a dalším.

Na takovémto výčtu vidíme, že identita je **mnohovrstevná** – má velké množství aspektů a do značné míry záleží na tom, jakými prostředími a skupinami jsme během života prošli i na aktuální životní situaci. Vrstvy identity se také během života mění, identita je tedy **dynamická** – s novou životní etapou přicházejí nové složky identity. Po porození dítěte, přestěhování do jiné země, náboženské konverzi a dalších významných životních událostech dojde ke změně toho, s kým a čím se identifikuji, za koho se považuji. Záleží na konkrétní situaci, jaké vrstvy identity prožívám jak silně – mění se jejich **intenzita**. Pokud se ocitnu jako jediná žena mezi muži, jako jediný uprchlík mezi místními, jediný křesťan mezi muslimy nebo naopak, jsou tyto vrstvy identity silnější nebo lépe řečeno silněji prožívané, než pokud jsem tzv. „mezi svými“ tedy nic mě neznepokojuje (více viz Bauman, 2004; Brislin, 1981; Howard, 2000; Moree, 2015; Samovar, 2013a další).

Z výše uvedeného pak vyplývá, že optimální je, když se jedinec identifikuje s celou řadou skupin a to tak, že on sám si vybírá, které jsou „ty jeho nebo její“. Daný člověk může být zároveň Čechem, Romem, stepařem, Brňákem a veslařem.

Složitější je vždy otázka, za koho mě považují ostatní. Tady se totiž často dostáváme na rovinu, která je nám méně příjemná, která má někdy pozitivní a často také negativní obsahy. Jedná se o fenomén připisování. Nejdřív se podívejme na to, proč připisujeme. Dítě se od malička učí přemýšlet v kategoriích – naše, vaše, my a oni a další. Je to v pořádku. Svět, který skýtá obrovské množství vjemů, a ty si musíme nějak utřídit, abychom v něm mohli dobře žít. Kategorizujeme si ho tedy (více viz např. Brislin, 1981). Fakt, že kategorizujeme, není tedy zdaleka znepokojující, otázkou je, zda jsme schopni tento proces také reflektovat.

Každopádně se procesem připisování dostáváme do situace, kdy jsme zvenku umístováni do nějaké kategorie. To se však neděje libovolně, ten, který kategorizuje, má zpravidla nějaký důvod tak činit.

Kategorizace může být pozitivní („černoši krásně tancují“), ale také negativní („Češi kradou“). Pokud je připisování negativní, upozorňuje Anthias na ještě jeden aspekt. V každé společnosti existují skupiny, které mají nižší sociální status – není jednoduché být v Čechách Romem, v Německu Turkem a v Nizozemí Marokáncem, v Evropě uprchlíkem nebo muslimem, ve zpravodajství sluníčkářem atd. Proč? Samotný fakt, že jsem tím nebo oním označen zvenku znamená, že jsem jako člověk znehodnocován. Ona nálepka má sloužit k oslabení mé pozice. Právě na tento druh připisování je nutné dávat velký pozor a ve společnosti ho pokud možno eliminovat.

Co si lze z tohoto krátkého úvodu vzít?

- Právo na sebeurčení – každý má právo považovat se za toho, kým se cítí být. Ostatní by to měli respektovat.
- Není nutné identifikovat se jen s jednou kategorií – mohu být Březiněvsák, učitel, žena, matka, stepařka, Češka i Romka zároveň.

- Z toho vyplývá, že pokud je identita člověka zredukována na pouze jednu její oblast (uprchlík, pravdoláskař, pravičák...), je dobré se ptát, proč – za jakým účelem – mluvčí dotyčného takto redukuje.

Literatura:

Bauman, Z. (2004). *Identity*. Polity Press. Cambridge.

Brislin, R. (1981). *Cross-cultural encounters: Face to face interaction*. New York.

Howard J. A. (2000). Social Psychology of Identities. *Annual Review of Sociology*, 26, 367 – 393)

Moree, D. (2015). *Základy interkulturního soužití*. Praha: Portál.

Samovar, L.,A.; Porter, R., E.; McDaniel, E., R. & Roy, C., S. (2013). *Communication between cultures*. Wadsworth: Cengage Learning.